

LICEUL TEHNOLOGIC SPECIAL „VASILE PAVELCU”, IAȘI

str. I.C.Brătianu nr.26 A • tel./fax : 0232211532 • vasile.pavelcu@vpavelcu.ro • www.vpavelcu.ro

Nr. 6406 / 11.09.2024

Aprobat
Director,
Prof. Coca Marlena Vasiliu

ÎNVĂȚARE PRIN MIȘCARE: HIPOTERAPIA CA MEDIU EDUCAȚIONAL ALTERNATIV PENTRU COPII CU DIZABILITĂȚI SENZORIALE

Instituție: Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu”, Iași

Durată: Septembrie – Octombrie 2024

Locație: Centrul de hipoterapie și echitație Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, comuna Bârnova, Iași

Parteneri: Asociația Formare Studia

Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu” din Iași, este o instituție de învățământ cu tradiție în educația copiilor cu dizabilități auditive și care în acest moment școlarizează peste 300 de preșcolari și elevi cu dizabilități de auz, dizabilități senzoriale multiple și dizabilități mintale pe diferite cicluri de învățământ.

Copiii cu deficiențe senzoriale au nevoie de programe suportive, instructiv-educative și recuperator-compensatorii variate care să faciliteze procesul învățării pe toate domeniile de dezvoltare, ce pot fi realizate, prin activități clasice în cadrul instituțional dar și prin activități realizate în medii alternative, de exemplu prin ședințe de hipoterapie ce pot favoriza semnificativ achizițiile din ariile curriculare la discipline precum: Limbaj mimico-gestual, Educație senzorială, motorie și psihomotorie, Abilități de comunicare și limbaj, Educație senzorială și psihomotorie, Joc și mișcare, Matematică și explorarea mediului, Citire, scriere, comunicare, Abilități socio-emoționale, Formarea abilităților de comunicare, Cunoasterea și igiena corpului uman, Explorarea mediului înconjurător, contribuind astfel la o **integrare educațională** și socială mai profundă.

Elevii cu deficiențe senzoriale necesită abordări educaționale complexe, personalizate și medii de învățare variate care să le stimuleze dezvoltarea și să faciliteze achizițiile în toate ariile curriculare. Procesul de învățare pentru acești copii poate fi îmbunătățit semnificativ atunci când se realizează într-un mediu alternativ, diferit de cel tradițional de clasă. Un astfel de mediu este hipoterapia, care oferă un cadru unic, stimulat și natural pentru învățare.

Hipoterapia este mai mult decât o activitate fizică sau un tip de terapie – este un instrument educațional care permite elevilor cu dizabilități senzoriale să exploreze și să înțeleagă concepte academice, sociale și emoționale într-un mod practic și interactiv. Participarea la ședințe de hipoterapie creează oportunități pentru dezvoltarea abilităților în diverse discipline, printre care: Limbaj mimico-gestual, Educație senzorială și psihomotorie, Matematică și explorarea mediului, Citire și comunicare, Abilități socio-emoționale și Cunoașterea corpului uman. Astfel, elevii au ocazia să învețe concepte și să își dezvolte competențele într-un mediu în care teoria și practica se îmbină armonios.

Unul dintre principalele avantaje ale hipoterapiei ca mediu de învățare este faptul că elevii își pot dezvolta abilitățile în mod holistic. De exemplu, activitățile de călărie și îngrijire a cailor oferă oportunități de învățare la nivel senzorial și motor – copiii învață despre propriul corp, echilibru și coordonare, dezvoltând în același timp capacitatea de a urma instrucțiuni și de a comunica prin gesturi sau mimică. Totodată, timpul petrecut în natură le oferă elevilor ocazia de a explora mediul înconjurător și de a-și dezvolta cunoștințele despre lumea naturală într-un mod direct, palpabil, care consolidează învățarea teoretică din clasă.

Hipoterapia oferă, de asemenea, un cadru propice pentru integrarea cunoștințelor matematice și pentru dezvoltarea abilităților de orientare spațială și temporală. Prin numărarea pașilor cailor, recunoașterea formelor și dimensiunilor sau înțelegerea noțiunilor de direcție și poziție în timpul călăriei, elevii pot învăța concepte matematice și de orientare într-un context practic. Astfel, învățarea devine o experiență senzorială și motrică, care stimulează curiozitatea și implicarea activă a copiilor în procesul educațional.

În plus, participarea la ședințele de hipoterapie contribuie la dezvoltarea abilităților socio-emoționale și a celor de comunicare. Prin interacțiunea cu caii și cu ceilalți participanți, copiii au ocazia să-și exprime emoțiile, să își îmbunătățească abilitățile de socializare și să învețe să colaboreze. Îngrijirea cailor îi ajută să-și asume responsabilități, să își dezvolte autonomia și să își consolideze încrederea în sine. Mai mult, barierele de comunicare pot fi reduse semnificativ în acest mediu, unde copiii pot folosi diverse forme de comunicare, fie verbală, fie nonverbală, în funcție de nevoile lor.

Prin abordarea holistică și prin diversitatea activităților oferite, hipoterapia devine un mediu educațional complementar care poate facilita semnificativ achizițiile curriculare ale elevilor cu deficiențe senzoriale. Astfel, disciplinele precum Limbaj mimico-gestual, Educație senzorială și psihomotorie, Matematică, Cunoașterea și igiena corpului uman, Explorarea mediului înconjurător și multe altele pot fi predate într-un cadru inedit, în aer liber, unde elevii învață prin experimentare și interacțiune directă. În acest mod, hipoterapia nu doar completează educația tradițională, ci o îmbogățește, oferind copiilor o cale adaptată și eficientă de învățare.

Grup țintă/număr beneficiari

- 25 de copii din ciclul primar și gimnazial cu deficiențe senzoriale din **orașul Iași**
- 25 de copii din ciclul primar și gimnazial cu deficiențe senzorial din **judetul Iași**

Beneficiari indirecti:

- profesorii însoțitori
- părinții copiilor implicați în proiect
- alți membri ai comunității

Scop:

Dezvoltarea abilităților de învățare, creșterea nivelului de incluziune socială și îmbunătățirea calității vieții pentru 50 de copii cu dizabilități senzoriale, cu vârste între 5 și 18 ani, de la **Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu”** din Iași, printr-un program de hipoterapie care, pe lângă dezvoltarea abilităților emoționale, psihomotorii și sociale, **facilitează achiziții relevante din arile curriculare** la disciplinele (Limbaj mimico-gestual, Educație senzorială, motorie și psihomotorie, Abilități de comunicare și limbaj, Educație senzorială și psihomotorie, Joc și mișcare, Matematică și explorarea mediului, Citire, scriere, comunicare, Abilități socio-emoționale, Formarea abilităților de comunicare, Cunoașterea și igiena corpului uman, Explorarea mediului înconjurător), contribuind astfel la o **integrare educațională și socială** mai profundă.

Obiective:

1. Dezvoltarea abilităților de comunicare (verbală și nonverbală):

- Prin activitățile de hipoterapie, copiii vor interacționa cu instructorii, colegii și caii, folosind atât limbaj verbal, cât și mimico-gestual (LMG).
- Discipline vizate:
  - **Limbaj mimico-gestual:** Prin contactul direct cu instructorii și ceilalți elevi, copiii vor folosi LMG pentru a da și a primi comenzi, a-și exprima emoțiile și nevoile, și a descrie activitățile în care sunt implicați.
  - **Abilități de comunicare și limbaj:** Elevii vor fi încurajați să comunice în moduri diferite, inclusiv verbal, folosind propoziții simple pentru a descrie acțiuni (de exemplu, „mângâi calul”, „ridică piciorul”) și pentru a răspunde la întrebări legate de activitățile cu caii.
  - **Citire, scriere, comunicare:** În cadrul hipoterapiei, elevii pot învăța și recunoaște cuvinte și simboluri legate de activități (șă, hățuri, grajd), îmbunătățindu-și vocabularul.

2. Îmbunătățirea cunoștințelor despre mediul natural:

- Activitățile în aer liber desfășurate în timpul hipoterapiei oferă copiilor oportunitatea de a explora mediul înconjurător și de a învăța despre natura din jurul lor.
- Discipline vizate:
  - **Explorarea mediului înconjurător:** Elevii vor observa și vor discuta despre diferitele elemente naturale (plante, animale, vreme) și vor învăța cum să aibă grijă de mediul înconjurător, de exemplu, prin îngrijirea cailor și înțelegerea ecosistemului în care aceștia trăiesc.
  - **Cunoașterea și igiena corpului uman:** Prin interacțiunea cu mediul, copiii vor învăța despre importanța igienei după contactul cu animale și natură, exersând proceduri de igienă personală.

3. Stimularea dezvoltării senzorio-motorii și psihomotorii:

- Prin exercițiile fizice și activitățile de călărie, elevii își vor dezvolta coordonarea, echilibrul și controlul motor.
- Discipline vizate:
  - **Educație senzorială, motorie și psihomotorie:** Copiii vor participa la exerciții de echilibru pe cal, vor exersa mișcări ample și precise în timpul activităților de călărie și îngrijire a cailor, ceea ce le va îmbunătăți percepția senzorială și abilitățile motorii.
  - **Joc și mișcare:** Activitățile cu caii, cum ar fi „călărește într-un cerc” sau „urmează instrucțiunile instructorului”, vor fi folosite pentru a dezvolta mobilitatea, orientarea în spațiu și coordonarea corpului în mișcare.

4. Dezvoltarea abilităților sociale și civice:

- Copiii vor lucra în echipă pentru îngrijirea cailor, dezvoltându-și abilitățile de cooperare, respect față de reguli și colaborare.
- Discipline vizate:
  - **Abilități socio-emoționale:** Prin participarea la activități de grup, elevii vor învăța să își exprime și să își gestioneze emoțiile, să colaboreze cu ceilalți, să ofere și să primească ajutor, să-și gestioneze frustrările și să comunice deschis.
  - **Formarea abilităților de comunicare:** Activitățile de hipoterapie vor include jocuri de rol și situații sociale care vor permite copiilor să exerseze comportamente sociale adecvate și să înțeleagă concepte precum empatia, respectul și răbdarea.

5. Creșterea autonomiei personale și a încrederii în sine:

- Prin contactul direct cu caii și participarea la activități practice, copiii vor învăța să-și asume responsabilități și să își dezvolte autonomia personală.
- Discipline vizate:
  - **Cunoașterea și igiena corpului uman:** Elevii vor învăța să își îngrijească corpul și să recunoască semnele emoționale (de exemplu, anxietate sau entuziasm) atunci când interacționează cu caii, consolidându-și astfel încrederea în sine.
  - **Educație senzorială și psihomotorie:** Călăritul îi va ajuta să înțeleagă mai bine propriul corp, să își stabilească obiective personale (de exemplu, „astăzi vreau să mă mențin în echilibru mai mult timp”) și să exerseze independența în acțiuni precum curățarea grajdului sau hrănirea calului.
  - **Matematică și explorarea mediului:** Elevii vor învăța să folosească noțiuni matematice de bază în situații practice (numărarea pașilor, măsurarea hranei pentru cai), îmbunătățindu-și capacitatea de a rezolva probleme și de a lua decizii.

Obiectivele educaționale care vor fi atinse sunt cele specifice disciplinelor:

Limbaș mimico-gestual
Educație senzorială, motorie și psihomotorie
Abilități de comunicare și limbaj
Educație senzorială și psihomotorie
Joc și mișcare
Matematică și explorarea mediului
Citire, scriere, comunicare
Abilități socio-emoționale
Formarea abilităților de comunicare
Cunoașterea și igiena corpului uman
Explorarea mediului înconjurător

Perioada de desfășurare – programul va acoperi o perioadă de 2 luni: septembrie și octombrie 2024, finanțarea fiind acoperită de *Asociația Formare Studia* prin proiectele *“Terapii alternative pentru copii și tineri cu nevoi speciale”* și *“O altfel de terapie”*.

Locul de desfășurare - Proiectul se va desfășura în perioada septembrie-octombrie 2024 și va include un total de 9 ședințe de hipoterapie, desfășurate în aer liber la Centrul de Hipoterapie și Echitație Sfântul Mare Mucenic Gheorghe din comuna Bârnova.

Fiecare ședință va fi structurată astfel încât să îmbine **obiective educaționale** și terapeutice:

1. **Exerciții de călărit și îngrijire a cailor care dezvoltă coordonarea motorie și psihomotorie:**
  - **Urcarea și coborârea de pe cal:** Copiii învață cum să urce și să coboare de pe cal, ceea ce le dezvoltă coordonarea și forța musculară. De exemplu, pot fi ghidați să își coordoneze mișcările pentru a pune un picior în scăriță, să se ridice și să se așeze corect în șa.
  - **Exerciții de menținere a echilibrului:** În timpul călăriei, instructorul poate încuraja copiii să-și întindă mâinile în lateral sau deasupra capului, să se încline ușor înainte și înapoi, dezvoltând astfel echilibrul și stabilitatea.
  - **Îngrijirea cailor:** Elevii pot participa la activități precum perierea calului, hrănirea acestuia sau curățarea grajdului. Aceste sarcini îi ajută să își dezvolte coordonarea motorie fină (mișcări precise ale mâinilor și degetelor) și să își crească încrederea în sine prin asumarea responsabilității.
2. **Activități de grup și individuale care stimulează comunicarea, cooperarea și empatia:**
  - **Jocuri de comunicare:** Elevii pot fi implicați în jocuri precum „urmează liderul”, unde un copil trebuie să dea instrucțiuni pentru a ghida ceilalți în activități cu calul. Această activitate stimulează folosirea limbajului verbal sau a limbajului mimico-gestual și încurajează cooperarea.
  - **Împărțirea sarcinilor:** Copiii sunt împărțiți în echipe mici și fiecare echipă este responsabilă pentru o parte a îngrijirii calului (unii perie calul, alții îl hrănesc). Prin colaborare, copiii învață să își asume roluri, să se sprijine reciproc și să își exprime recunoștința față de ajutorul primit.
  - **Exprimarea emoțiilor:** Elevii sunt încurajați să își exprime emoțiile înainte și după activitățile cu caii (de exemplu, „Cum te simți înainte să călărești?”). Discuțiile îi ajută să își identifice sentimentele și să își dezvolte empatia față de ceilalți care ar putea avea emoții diferite.
3. **Observații și discuții despre mediul natural, consolidând cunoștințele despre natură și respectul față de animale:**
  - **Explorarea naturii:** Instructorul poate ghida copiii într-o plimbare pe lângă zona de hipoterapie, identificând și numind plantele, florile, insectele și alte elemente din natură. Elevii pot folosi și cărți sau imagini pentru a asocia elementele naturale observate cu denumirile lor.
  - **Îngrijirea calului:** Elevii discută despre ce mănâncă calul, unde trăiește și cum trebuie îngrijit. De exemplu, instructorul poate demonstra cum se hrănește calul cu fân și cum se umple jgheabul cu apă, subliniind necesitatea de a avea grijă de animale.
  - **Observarea schimbărilor sezoniere:** În timpul sesiunilor în aer liber, copiii sunt încurajați să observe și să discute despre schimbările sezoniere (frunzele care cad toamna, florile care înfloresc primăvara) și despre modul în care acestea afectează animalele și mediul înconjurător.

4. **Jocuri și exerciții de interacțiune, menite să îmbunătățească abilitățile sociale și emoționale:**
- **Jocul „De-a instructorul”:** Copiii preiau rolul instructorului și dau indicații altor copii sau instructorului despre cum să conducă calul (de exemplu, „Trage de hățuri spre dreapta” sau „Oprește calul”). Acest joc îi ajută să își dezvolte încrederea în sine și abilitățile de comunicare.
  - **Exerciții de empatie:** Elevii sunt încurajați să observe și să înțeleagă stările emoționale ale calului (de exemplu, „Calul este calm acum. Cum ne dăm seama?”). Apoi, sunt rugați să identifice propriile emoții în timp ce interacționează cu calul și să discute cum pot influența starea animalului (prin mângâiere, calm, tonul vocii).
  - **Jocuri de echipă:** Elevii participă la jocuri precum „găsește comoara”, unde trebuie să colaboreze pentru a rezolva indicii și a găsi obiecte ascunse în zona de hipoterapie. Aceste activități dezvoltă cooperarea și capacitatea de a rezolva probleme în echipă.
5. **Utilizarea și sublinierea în relația cu mediul a unor elemente matematice și de orientare spațială și temporală:**
- **Numărarea pașilor:** În timpul călăriei, instructorul poate cere copiilor să numere pașii calului, ceea ce îi ajută să exerseze numărarea și să înțeleagă conceptul de secvențiere.
  - **Măsurători practice:** Copiii pot fi implicați în activități de măsurare, cum ar fi măsurarea cantității de fân necesare pentru a hrăni calul sau măsurarea distanței parcurse în timpul unei plimbări cu calul.
  - **Orientare spațială:** În timpul ședințelor de călărie, elevii învață noțiuni spațiale precum „în față”, „în spate”, „la stânga” și „la dreapta”. De exemplu, instructorul îi poate ghida să urmeze un traseu specific în care să vireze la stânga sau să facă o pauză la un anumit punct.
  - **Recunoașterea timpului:** Elevii pot învăța despre durata activităților (de exemplu, „Vom călări timp de 10 minute”) și despre organizarea zilei (dimineața/după-amiaza), ajutându-i să dezvolte noțiuni de timp.

Impactul proiectului

Proiectul va avea un impact semnificativ asupra dezvoltării personale și educaționale a copiilor implicați. Prin integrarea obiectivelor curriculare cu cele extracurriculare outdoor, proiectul contribuie la formarea abilităților de viață, la îmbunătățirea relațiilor sociale și la creșterea stimei de sine. Totodată, părinții și profesorii vor observa **îmbunătățiri ale cunoștințelor specifice diverselor discipline** vizate dar și în atitudinea și comportamentul copiilor cu un efect pozitiv pe termen lung asupra calității vieții acestora.

Monitorizare și evaluare

Monitorizarea activităților va fi realizată de profesorii organizatori, care vor observa progresul fiecărui copil și vor evalua impactul proiectului asupra dezvoltării acestora. Fiecare ședință va fi însoțită de fișe de prezență și procese verbale necesare deplasării în siguranță.

Concluzii

Proiectul „*Terapii alternative pentru copii și tineri cu nevoi speciale*” reprezintă o oportunitate inovatoare de a integra terapii alternative în procesul educațional, sprijinind astfel incluziunea socială și dezvoltarea abilităților psiho-socio-emoționale ale copiilor cu dizabilități senzoriale multiple. Hipoterapia nu doar **completează metodele tradiționale de învățare**, ci le îmbogățește, oferind copiilor o **experiență educațională holistică, conectată direct cu natura și viața reală**.

Echipa de implementare:

Coordonator: prof. Coca Marlena Vasiliu

Coordonator: prof. Theodor Sîrbulețu

Coordonator: prof. Florin Iordăchescu

Membri:

Prof. Mihaela Adelina Laiu

Prof. Oana Andreea Florică

Prof. Oana Budui

Prof. Renata Dumitreasa

Prof. Daniela Leahu

Prof. Cezara Faighel

Prof. Beatrice Prisacariu

Prof. Monica Mocanu

Prof. Aurora Busuioc

Prof. Bianca Moldovan

Prof. Anca Iordăchescu

Prof. Elena Crețu

Prof. Mihaela Mușat

Prof. Maria Tomulică